

6552 SAYILI (TORBA) KANUN ile 6331 SAYILI İŞ GÜVENLİĞİ KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER SONUCU İŞVERENLERE GETİRİLEN YÜKÜMLÜLÜKLER

*NEW RESPONSIBILITIES BROUGHT AS A RESULT OF
THE AMENDMENT MADE BY THE OMNIBUS LAW, NO.
6552, IN OCCUPATIONAL SAFETY LAW, NO. 6331*

Cumhur Sinan ÖZDEMİR^(*)

ÖZ

6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun 11.09.2014 tarih ve 29116 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Söz konusu Kanununun 15, 16, 17 ve 18’inci maddeleri ile 6331 sayılı Kanunu “Kapsam ve İstisnalar” başlıklı 2’nci maddesi, “İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri” başlıklı 6’ncı maddesi, “Sağlık Gözetimi” başlıklı 15’inci maddesi ve “İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Çeşitli Yönetmelikler” başlıklı 30’uncu maddesi değiştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve İş Güvenliği Hizmetleri, Mesleki Riskler, Sağlık Gözetimi, İş Kazası, Çalışanların Eğitimi

ABSTRACT

The Law on the Amendment to Labour Law, Several Laws and Decree Laws, and Debt Restructuring, no. 6552, was gazetted on 11 September 2014, in the reiterated Official Gazette no. 29116. Article 15, 16 and 17 of the Omnibus Law amended Article 2, titled “Scope and Exemptions”, Article 6, titled “Occupational Health and Safety Services”, Article 15, titled “Health Monitor”, and Article 30, titled “Miscellaneous Administrative Directives on Occupational Health and Safety”, of the Labour Law, no. 6331.

Keywords: Occupational health and safety services, occupational risks, health monitor, occupational accidents, education of employees

^(*) İş Başmüfettişi

1- GİRİŞ

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından Avrupa Birliğinin iş sağlığına ve güvenliğine ilişkin temel düzenlemelerinin yer aldığı 89/391 sayılı direktif esas alınarak hazırlanan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 30.06.2012 tarih, 28339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun 11.09.2014 tarih ve 29116 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Söz konusu Kanununun 15, 16, 17 ve 18’inci maddeleri ile 6331 sayılı Kanununun 2, 6, 15 ve 30’uncu maddelerinde değişiklik yapılmıştır.

2- İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ KANUNU KAPSAMI ve DIŞINDA KALANLAR

6331 sayılı Kanununun 2’nci maddesinde yapılan değişiklikle denizyolu taşımacılığı yapan araçların uluslararası seyrüsefer hâlleri, kanun kapsamından çıkarılmıştır. Kapsam ve istisnalar aşağıda belirtilen şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Kanun; kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanacaktır. Ancak aşağıda belirtilen faaliyetler ve kişiler hakkında Kanun hükümleri uygulanmayacaktır.

- Fabrika, bakım merkezi, dikimevi ve benzeri işyerlerindeki hariç Türk Silahlı Kuvvetleri, genel kolluk kuvvetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığının faaliyetleri.
- Afet ve acil durum birimlerinin müdahale faaliyetleri.
- Ev hizmetleri.
- Çalışan istihdam etmeksizin kendi nam ve hesabına mal ve hizmet üretimi yapanlar.
- Hükümlü ve tutuklulara yönelik infaz hizmetleri sırasında, iyileştirme kapsamında yapılan işyurdu, eğitim, güvenlik ve meslek edindirme faaliyetleri.
- Denizyolu taşımacılığı yapan araçların uluslararası seyrüsefer hâlleri.

3- İŞVERENLERİN YÜKÜMLÜLÜĞÜ**3.1- Genel Yükümlülükler**

İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede;

- Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar.
- İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar.
- Risk değerlendirmesi yapar veya yaptırır.
- Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu göz önüne alır.
- Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışındaki çalışanların hayati ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alır.
- İşveren, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin maliyetini çalışanlara yansıtamaz.

3.2- İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri

Mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulmasına yönelik çalışmaları da kapsayacak, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması için işveren;

- Çalışanları arasından iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve on ve daha fazla çalışanı olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde diğer sağlık personeli görevlendirir. Çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip personel bulunmaması hâlinde, bu hizmetin tamamını veya bir kısmını ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet olarak yerine getirebilir. Ancak belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olması hâlinde, tehlike sınıfı ve çalışan sayısı dikkate alınarak, bu hizmetlerine getirilmesini kendisi üstlenebilir. Belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olmayan ancak 10'dan az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyeri işverenleri veya işveren vekili tarafından Bakanlıkça ilan edilen eğitimleri tamamlamak şartıyla işe giriş ve periyodik muayeneler ve tetkikler hariç iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütebilirler. 6331 sayılı Kanunun 6'ncı maddesinde yapılan değişiklikle 10'dan az çalışanı olan az tehlikeli sınıfta yer alan örneğin kasap, bakkal, manav vb. işyeri işveren veya vekillerine, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca ilan edilen eğitimleri tamamlamak koşuluyla (işe giriş ve periyodik muayeneler ve tetkikler hariç) iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütebilme yetkisi verilmiştir.
- Çalışanları arasından iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli görevlendirir. Çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip personel bulunmaması hâlinde, bu hizmetin tamamını veya bir kısmını ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet olarak yerine getirebilir. Ancak belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olması hâlinde, tehlike sınıfı ve çalışan sayısı dikkate alınarak, bu hizmetin yerine getirilmesini kendisi üstlenebilir.
- Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç, gereç, mekân ve zaman gibi gerekli bütün ihtiyaçlarını karşılar.
- İşyerinde sağlık ve güvenlik hizmetlerini yürütenler arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlar.
- Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşlar tarafından iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuata uygun olan ve yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirir.
- Çalışanların sağlık ve güvenliğini etkilediği bilinen veya etkilemesi muhtemel konular hakkında; görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşları, başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen çalışanları ve bunların işverenlerini bilgilendirir.

3.3- İşyeri Hekimleri ve İş Güvenliği Uzmanları

İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının hak ve yetkileri, görevlerini yerine getirmeleri nedeniyle işverence kısıtlanamaz. Bu kişiler, görevlerini mesleğin gerektirdiği etik ilkeler ve mesleki bağımsızlık içerisinde yürütür.

İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanları; görevlendirildikleri işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili alınması gereken tedbirleri işverene yazılı olarak bildirir; bildirilen hususlardan hayati tehlike arz edenlerin işveren tarafından yerine getirilmemesi hâlinde, bu hususu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bildirmek zorundadır.

Çalışanın ölümü veya maluliyetiyle sonuçlanacak şekilde vücut bütünlüğünün bozulmasına neden olan iş kazası veya meslek hastalığının meydana gelmesinde ihmali tespit edilen işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanının yetki belgesi askıya alınır.

İş güvenliği uzmanlarının görev alabilmeleri için; çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde (A) sınıfı, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde en az (B) sınıfı, az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde ise en az (C) sınıfı iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip olmaları şartı aranır.

Belirlenen çalışma süresi nedeniyle işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının tam süreli görevlendirilmesi gereken durumlarda; işveren, işyeri sağlık ve güvenlik birimi kurar. Bu durumda, çalışanların tabi olduğu kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 4857 sayılı İş Kanununa göre belirlenen haftalık çalışma süresi dikkate alınır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında ilgili mevzuata göre çalıştırılan işyeri hekimi veya iş güvenliği uzmanı olma niteliğini haiz personel, gerekli belgeye sahip olmaları şartıyla asli görevlerinin yanında, belirlenen çalışma süresine riayet ederek çalışmakta oldukları kurumda veya ilgili personelin muvafakati ve üst yöneticinin onayı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görevlendirilebilir.

3.4- İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Bildirimi

İşveren bütün iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutar, gerekli incelemeleri yaparak bunlar ile ilgili raporları düzenler.

İşveren, işyerinde meydana gelen ancak yaralanma veya ölüme neden olmadığı halde işyeri ya da iş ekipmanının zarara uğramasına yol açan veya çalışan, işyeri ya da iş ekipmanını zarara uğratma potansiyeli olan olayları inceleyerek bunlar ile ilgili raporları düzenler.

İşveren; iş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü içinde; sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını, öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmek zorundadır.

İşyeri hekimi veya sağlık hizmeti sunucuları; meslek hastalığı ön tanısı koydukları vakaları, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına sevk eder. Sağlık hizmeti sunucuları kendilerine intikal eden iş kazalarını, yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucuları ise meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç on gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirir.

3.5- Sağlık Gözetimi

İşveren; çalışanların işyerinde maruz kalacakları sağlık ve güvenlik risklerini dikkate alarak sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar. Çalışanların işe girişlerinde, iş değişikliğinde, işin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre belirlenen düzenli aralıklarla, iş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde, sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlamak zorundadır.

Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacaklar, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe başlatılamaz.

Sağlık raporları işyeri hekiminden alınır. 10'dan az çalışanı bulunan ve az tehlikeli işyerleri için ise kamu hizmet sunucuları veya aile hekimlerinden de alınabilir. Raporlara itirazlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hakem hastanelere yapılır, verilen kararlar kesindir. 6331 sayılı Kanunun 15'inci maddesinde yapılan değişiklikle tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan örneğin; kömür madeni, inşaat vb. işlerde çalışacak işçiler; yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe baş-

latılamayacaklardır.Rapor işyeri hekimlerinden alınacaktır. Ancak,10'dan az çalışanı bulunan ve az tehlikeli işyerlerinde çalışacak işçileri için ise devlet hastaneleri veya aile hekimlerinden de alınabilecektir.

Sağlık gözetiminden doğan maliyet ve bu gözetimden kaynaklı her türlü ek maliyet işverence karşılanır, çalışana yansıtılamaz. Sağlık muayenesi yaptırılan çalışanın özel hayatı ve itibarının korunması açısından sağlık bilgileri gizli tutulur.

3.6- Çalışanların Bilgilendirilmesi

İşyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması ve sürdürülebilmesi amacıyla işveren, çalışanları ve çalışan temsilcilerini işyerinin özelliklerini de dikkate alarak aşağıdaki konularda bilgilendirir.

- İşyerinde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler.
- Kendileri ile ilgili yasal hak ve sorumluluklar.
- İlk yardım, olağan dışı durumlar, afetler ve yangınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişiler.
- Ciddi ve yakın tehlikeye maruz kalan veya kalma riski olan bütün çalışanları, tehlikeler ile bunlardan doğan risklere karşı alınmış ve alınacak tedbirler hakkında derhal bilgilendirir.
- Başka işyerlerinden çalışmak üzere kendi işyerine gelen çalışanların bilgileri almalarını sağlamak üzere, söz konusu çalışanların işverenlerine gerekli bilgileri verir.
- Risk değerlendirmesi, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili koruyucu ve önleyici tedbirler, ölçüm, analiz, teknik kontrol, kayıtlar, raporlar ve teftiştten elde edilen bilgilere, destek elemanları ile çalışan temsilcilerinin ulaşmasını sağlar.

3.7- Çalışanların Eğitimi

İşveren, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almasını sağlar. Bu eğitim özellikle; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde verilir. Eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenir, gerektiğinde ve düzenli aralıklarla tekrarlanır. Çalışan temsilcileri özel olarak eğitilir. Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz.

İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe başlamadan önce, söz konusu kazanın veya meslek hastalığının sebepleri, korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili ilave eğitim verilir. Ayrıca, herhangi bir sebeple altı aydan fazla süreyle işten uzak kalanlara, tekrar işe başlatılmadan önce bilgi yenileme eğitimi verilir.

Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; yapılacak işlerde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitimin alındığına dair belge olmaksızın, başka işyerlerinden çalışmak üzere gelen çalışanlar işe başlatılamaz.

Geçici iş ilişkisi kurulan işveren, iş sağlığı ve güvenliği risklerine karşı çalışana gerekli eğitimin verilmesini sağlar. Eğitimin maliyeti çalışana yansıtılamaz. Eğitimlerde geçen süre çalışma süresinden sayılır. Eğitim sürelerinin haftalık çalışma süresinin üzerinde olması hâlinde, bu süreler fazla sürelerle çalışma veya fazla çalışma olarak değerlendirilir.

3.8- Güvenlik Raporu

İşletmeye başlanmadan önce, büyük endüstriyel kaza oluşabilecek işyerleri için, işyerlerinin büyüklüğüne göre büyük kaza önleme politika belgesi veya güvenlik raporu işveren tarafından hazırlanır. Güvenlik raporu hazırlama yükümlülüğü bulunan işveren, hazırladıkları güvenlik raporlarının içerik ve yeterlilikleri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından incelenmesini müteakip işyerlerini işletmeye açabilir.

4- SONUÇ

6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun 11.09.2014 tarih ve 29116 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Söz konusu Kanunun 15, 16, 17 ve 18’inci maddeleri ile 6331 sayılı Kanunu “Kapsam ve İstisnalar” başlıklı 2’nci maddesi, “İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri” başlıklı 6’ncı maddesi, “Sağlık Gözetimi” başlıklı 15’inci maddesi ve “İş Sağlığı ve Güvenliği ile İlgili Çeşitli Yönetmelikler” başlıklı 30’uncu maddesi değiştirilmiştir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsam dışı olanlar hariç bir işçinin dahi çalıştığı kamu ve özel sektöre ait bütün işleri ve işyerlerini kapsamaktadır.Çırac ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlar, faaliyet konularına bakılmaksızın Kanunun uygulama alanına alınmıştır.

İş güvenliği uzmanı veya işyeri hekimi görevlendirmeyen işverene, görevlendirilmeyen her bir kişi ve görevlendirmedeği her ay için 2014 yılında 5.601 TL, diğer sağlık personeli görevlendirmeyen işverene her ay için 2014 yılında 2.800 TL, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili araç, gereç temin etmeyen, işbirliği ve koordinasyon sağlamayan ve gerekli bilgilendirmeyi yapmayan işverenlere 2014 yılında yerine getirmedeği her bir yükümlülük için ayrı ayrı 1.680 TL, büyük kaza önleme politika belgesi hazırlamayan işverene 2014 yılında 56.018 TL ve diğer iş güvenliği yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde 2014 yılında her bir yükümlülük için ayrı ayrı 2.240 TL idari para cezası uygulanabilecektir.

02.08.2013 tarih ve 28726 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan 6495 sayılı (Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun) Torba Kanununun 56’ncı maddesi ile 6331 sayılı Kanun kapsamında işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı çalıştırma hükümleri ertelenmiştir. İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı çalıştırma şartı, 50’den az çalışanı olan ve az tehlikeli sınıfta yer alan iş yerleri (bu kapsama bakkal, kapıcı çalıştıran apartman dahil bütün iş yerleri giriyor) için 01.07.2016 tarihinden itibaren geçerli olacaktır.

KAYNAKÇA

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- 6495 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun
- ÖZDEMİR, C. S., Soru-Cevaplı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Uygulama Rehberi, Ankara, Maliye Postası Yayınları, 2013

